МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

МОЛОДА СПОРТИВНА НАУКА УКРАЇНИ

Збірник наукових праць

Заснований 1996 року

Випуск 29

ЛЬВІВ
ЛДУФК ім. Івана Боберського
2025

ISSN 1996-1448
YOUNG SPORT SCIENCE OF UKRAINE. 2025. V. 1. P. 30-30.
МОЛОДА СПОРТИВНА НАУКА УКРАЇНИ. 2025. Т. 1. С. 30-30.
УДК 796–051–048.58

ВІДБІР І ОРІЄНТАЦІЯ У СПОРТІ

Сергій ГУМЕНЮК, Станіслав САПРУН

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

Вступ. Рівень сучасних досягнень у спорті настільки високий, що для їх підвищення потрібно володіти винятковими показниками морфофункціональних даних і поєднувати комплекс фізичних і психічних здібностей високого рівня розвитку. Пошук потенційних рекордсменів і спортивних талантів відбувається в процесі спортивного відбору й орієнтації.

Мета — проаналізувати особливості проведення відбору й орієнтації юних спортсменів.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, узагальнення практичного досвіду.

Результати й обговорення. Спортивний відбір — це система організаційно-методичних заходів, що містять педагогічні, психологічні, соціологічні й медико-біологічні методи дослідження, на підставі яких виявляють здібності дітей, підлітків і юнаків до спеціалізації в певному виді спорту чи групі видів спорту. У системі спортивного відбору можна виділити кілька його різновидів: базовий спортивний відбір, спортивна орієнтація, укомплектування команди, спортивна селекція [2; 3].

У процесі відбору юних спортсменів доцільно звертати увагу на широкий комплекс показників, що дають змогу оцінити різні параметри. Зокрема, В. Платонов [1] закликає аналізувати такі показники: стан здоров'я і рівень фізичного розвитку; особливості будови тіла; особливості біологічного дозрівання; властивості нервової системи; функціональні можливості найважливіших систем організму спортсмена й перспективи їх підвищення; рівень розвитку рухових якостей і перспективи їх удосконалення; здібності до освоєння спортивної техніки й тактики, перебудови рухових навичок і техніко-тактичних схем; здібності до перенесення тренувальних і змагальних навантажень, інтенсивного протікання відновних процесів; психофізіологічні здібності до м'язово-рухового й просторово-часового диференціювання; мотивація, працелюбність, наполегливість, рішучість, мобілізаційна готовність; здатність до реалізації різних сторін спортивної майстерності в екстремальних умовах, характерних для відповідальних змагань; характер попередньої підготовки (тривалість, обсяг тренувальної роботи й змагальної діяльності, резерви збільшення навантажень); збережені резерви в удосконаленні різних сторін підготовленості компонентів змагальної діяльності; підтримка батьків, сім'ї, їхні можливості для створення умов для напруженої підготовки.

Спортивний відбір тісно пов'язаний із спадковістю й задатками. Однак природна схильність до досягнень у різних видах спорту буде безуспішною, якщо відбір не враховуватиме чітких критеріїв і постійної орієнтації на розвиток задатків, характерних для конкретного спортсмена.

Висновок. Ефективність спортивного відбору — одна з найважливіших проблем у сучасному спорті. Система спортивного відбору постійно збагачується сучасними, новими технологіями, завдяки яким з'являються швидші й ефективніші способи її реалізації. Важливу роль у цьому процесі, як правило, відіграє первинний відбір дітей до занять спортом.

Список використаних джерел

1. Платонов, В. М. (2021). *Сучасні системи спортивного тренування*. Київ: Перша друкарня.

2. Сергієнко, Л. П. (2013). *Спортивний відбір: теорія й практика*. Київ: Олімпійська література.

3. Шинкарук, О. (2019). Спадкові та набуті ознаки в процесі спортивного відбору. *Спортивна наука та здоров'я людини*, *1*(1), 65–74.

© Гуменюк С., Сапрун С., 2025